

SXEDIO.FG6

5.3.1947: ΟΙ ΚΥΠΡΙΟΙ ΕΠΙΦΥΛΑΣΣΟΥΝ ΠΑΓΕΡΗ ΥΠΟΔΟΧΗ ΣΤΟ ΝΕΟ ΚΥΒΕΡΝΗΤΗ ΛΟΡΔΟ ΟΥΙΝΣΤΕΡ, Ο ΟΠΟΙΟΣ ΥΠΟΣΧΕΤΑΙ ΟΤΙ ΘΑ ΕΡΓΑΣΘΕΙ ΓΙΑ ΝΑ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΕΙ ΤΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ ΤΩΝ ΚΥΠΡΙΩΝ ΚΑΙ ΝΑ ΠΡΟΑΓΑΓΕΙ ΤΗΝ ΕΥΗΜΕΡΙΑ ΤΟΥΣ

Καθ' ον χρόνο η Κύπρος οδηγείτο στις πιο κρίσιμες εκλογές της περιόδου η Εθναρχία και γενικά το Εθναρχικό Συμβούλιο είχαν και άλλα προβλήματα, εξίσου σοβαρά σχετικά με το μέλλον του τόπου: Τη στάση έναντι του νέου Κυβερνήτη και τις προτάσεις της Βρετανίας για σύγκληση Διασκεπτικής συνέλευσης για συζήτηση συταγματικών Μεταρρυθμίσεων.

Τα θέματα αυτά μαζί με τις Αρχιεπισκοπικές εκλογές δίχασαν ακόμα περισσότερο τον Κυπριακό λαό.

Η Δεξιά μαζί με την Εκκλησία παράμεναν σταθερές στη γραμμή της Ενωσης της Κύπρου με την Ελλάδα χωρίς να δέχονται ούτε και να ακούσουν ακόμα για Σύνταγμα.

Αντίθετα το ΑΚΕΛ ενώ δεν εγκατέλειπε την ενωτική γραμμή, φάνηκε πρόθυμο να δεχθεί να συζητήσει τη Βετιανική πρόταση για παραχώρηση Συντάγματος αυτοκυβέρνησης- τουλάχιστον στα πρώτα στάδια.

Η γραμμή που ακολουθούσε η κάθε μια παράταξη δεν άργησε να τις φέρει στη σύγκρουση, ενώ οι Άγγλοι περίμεναν να κοπάσει η θύελλα και να ξεκαθαρίσουν τα πράγματα πριν προχωρήσουν σε οποιαδήποτε ενέργεια.

Η καθυστέρηση από πλευράς των Βρετιανών οφειλόταν και σε ένα άλλο γεγονός. Στο νησί αναμενόταν ένας νέος Κυβερνήτης ο οποίος θα αναλάμβανε να εφαρμόσει τις αποφάσεις που είχαν ανακοινωθεί στις **23 Οκτωβρίου 1946** στη Βρετιανική Βουλή για τερματισμό της Παλμεροκρατίας: Ο Ρέτζιναλντ Τόμας Χέρμπερτ, Βαρώνος Ουίνστερ του Ουΐδεσλακ.

Ο Λόρδος Ουίνστερ αναχώρησε από το Λονδίνο για την Κύπρο στις **22** Μαρτίου **1947** και την ίδια μέρα συνερχόταν στη Λευκωσία το Εθναρχικό Συμβούλιο που αποφάσισε όπως ο Κυπριακός λαός απόσχει από κάθε εκδήλωση κατά την υποδοχή του.

Η απόφαση ήταν ομόφωνη από το Συμβούλιο στη συνεδρία του οποίου παρέστησαν οι Μητροπολίτες Πάφου και Κερύνειας, ο Πρόεδρος της Μονής Κύκκου Χρυσόστομος, ο ηγούμενος της Μονής Σταυροβουνίου Βαρνάβας, ο ηγούμενος Μαχαιρά Γρηγόριος, ο Αρχιμανδρίτης της Μητρόπολης Κερύνειας Ιακώβος Αρνόπουλος, ο Πρόεδρος της Μονής Αγίου Παντελεήμονος Χρύσανθος Ταπανίδης και οι Κ. Παυλίδης, Ι. Κ. Κληρίδης, Αχ. Κ. Αιμιλιανίδης, Ν. Κλ. Λανίτης, Ν. Ιακωβίδης, Γ. Μακρίδης, Κ. Π. Ρωσσίδης, Σωκράτης Τορναρίτης, Σάββας Χρίστης, Κ. Κωνσταντινίδης, Ε. Κουμπαρίδης, Αργ. Δρουσιώτης, Φειδίας Κυριακίδης, Ομηρος Δημητριάδης, Πυγμαλίων Ιωαννίδης και Δ. Θεμιστοκλέους.

Από τη συνεδρία απουσίαζαν μόνο οι ηγούμενοι Τροοδίτισσας, Χρυσορροΐατισσας και Αγίου Νεοφύτου και οι λαϊκοί Δ. Δημητρίου, Στ. Σταυρινάκης και Ανδρέας Ιωάννου.

Στη σύσκεψη όμως λήφθηκε και μια άλλη σοβαρή απόφαση: Να συσταθεί Επιτροπή από τους Μητροπολίτες Κερύνειας και Πάφου και τους Ι. Κληρίδη, Ν. Κλ. Λανίτη και Δ. Ν. Δημητρίου, η οποία θα καλούσε ηγετικά στελέχη και άλλους παράγοντες και εκπροσώπους κομμάτων και παρατάξεων, σε μια τελευταία προσπάθεια συνένωσης του λαού σε ενιαίο μέτωπο προς συντονισμό "των εθνικών προσπαθειών".

Η σύσταση της Επιτροπής και οι περαιτέρω ενέργειες της ήταν εκείνο που ζητούσαν η αριστερά και ο Ιωάννης Κληρίδης δηλαδή τη συγκρότηση διακομματικής διάσκεψης στην οποία να λαμβάνονταν δεσμευτικές αποφάσεις για την περαιτέρω πορεία του αγώνα του Κυπριακού λαού.

Κατά τη σύσκεψη εγκρίθηκε επίσης υπόμνημα προς το νέο Κυβερνήτη, με τον οποίο τονιζόταν ότι ο

Κυπριακός λαός έμενε σταθερός και ακλόνητος στην ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα.

Το υπόμνημα απεστάλη στο νέο Κυβερνήτη στις 27 Μαρτίου μόλις πάτησε το πόδι του στην Κύπρο.

Αναφερόταν στο υπόμνημα:

"Εκ μέρους του Ελληνικού Κυπριακού λαού, ημείς Λεόντιος Μητροπολίτης Πάφου και Τοποτηρητής του Αρχιεπισκοπικού Θρόνου Κύπρου και Κιτίου και Πρόεδρος του Συμβουλίου Εθναρχίας Κύπρου, ως και ημείς, μέλη του Συμβουλίου τούτου, επί τη αφίξει της Υμετέρας Εξοχότητος εις Κύπρον, λαμβάνομεν την τιμήν να τονίσωμεν τα εξής:

1. Την εις Κύπρον άφιξιν σας, εξοχώτατε, ο ελληνικός Κυπριακός λαός, εθεώρει και επεθύμει να πιστεύει ως προλογίζουσαν το υπό της Ελληνικωτάτης ταύτης Μεγαλονήσου εναγωνίως προσδοκώμενον χαρμόσυνον άγγελμα της πραγματοποιήσεως της ομοθύμου και αναλλοιώτου αξιώσεως αυτής προς Ενωσιν της Κύπρου μετά της ελευθέρας μητρός Ελλάδος.

2. Δυστυχώς, η προς την Κυπριακήν Πρεσβείαν Υπουργική απάντησις της 7.2.1947 ήτις προεκάλεσε την Παγκύπριον δυσφορίαν και αγανάκτησιν, διέψευσε τας κυπριακάς περοσδοκίας ότι η Υμετέρα Εξοχότης θα ήρχετο ως κομιστής της ελευθερίας του Κυπριακού λαού.

3. Τον ιερόν και προαιώνιον Ενωτικόν τούτον πόθον του Κυπριακού λαού διερμηνεύοντες επί τη Υμετέρα αφίξει, Εξοχώτατε, επιθυμούμεν να τονίσωμεν και δηλώσωμεν σαφώς ότι η ελληνικωτάτη αύτη Μεγαλόνησος παρά πάντα αρνητικήν ή παρελκυστικήν Υπουργικήν απάντησιν, ή δήλωσιν, εμμένει σταθερά και ακλόνητος εις την αξίωσιν αυτής, όπως ενωθή μετά της ελευθέρας μητρός Ελλάδος και ότι αποτελεί αύτη την μόνην της Κύπρου αξίωσιν, της οποίας η εκπλήρωσις είναι η μόνη και φυσική και δικαία του κυπριακού ζητήματος λύσις.

4. Επιθυμούμεν επίσης να τονίσωμεν εις την Υμετέραν Εξοχότητα εκ μέρους του Κυπριακού λαού,

ότι ούτος μένων ασυγκίνητος και αδιάφορος προ τας εξαγγελθείσας υπό του εντίμου υπουργού των Αποικιών την 23ην Οκτωβρίου 1946 και την 7ην Φεβρουαρίου 1947, Συνταγματικές μεταρρυθμίσεις και οικονομική ανασυγκρότησιν αποκρούει και απορρίπτει ταύτα έστω και ως προσωρινήν του Κυπριακού ζητήματος λύσιν.

5. Ο Κυπριακός λαός, Εξοχώτατε, την υποχρέσιν της Μεγάλης Βρετανίας προς πραγμάτωσιν της ενωτικής αυτού αξιώσεως επιθυμεί να επαναλάβη ότι θεωρεί περισσότερο ακόμη επιβαλλομένην τώρα μετά τον τελευταίον Παγκόσμιον Πόλεμον και τας κατ' αυτόν μεγάλας θυσίας της Ελλάδος και Κύπρου και τας υπό των μεγάλων συμμάχων και φίλων της Ελλάδος διακηρυχθείσας αρχάς περί αυτοδιαθέσεως και ελευθερίας των υποδούλων λαών.

Διαδηλούντες και πάλιν την αξίωσιν του Κυπριακού λαού υπέρ ενώσεως αυτού μετά της μητρός Ελλάδος,

Διατελούμεν μετ' εξαιρέτου τιμής,

Ο Πρόεδρος του Συμβουλίου Εθναρχίας Κύπρου και Πάφου Λεόντιος Μητροπολίτης Πάφου και Τοποτηρητής του Αρχιεπισκοπικού Θρόνου Κύπρου και Κιτίου

Ο Κυρηναίας Μακάριος

Η Αποικιακή κυβέρνηση έδωσε πανηγυρικό χαρακτήρα στην άφιξη του νέου Κυβερνήτη.

Ο Κυβερνήτης όμως αντιμετώπισε την παγερότητα των Ελληνικών αρχών κυρίως, μόλις πάτησε το ποδι του στην Κύπρο γιατί κανένας δεν πήγε να τον υποδεχθεί στο αεροδρόμιο Λευκωσίας κατά την άφιξη του ενώ στη δεξίωση που ακολούθησε οι μόνοι που παρέστησαν ήταν διορισμένοι Κυβερνητικοί υπάλληλοι και οι τουρκικές αρχές του τόπου.

Ενώ κατευθυνόταν όμως από το αεροδρόμιο προς το Κυβερνείο πήρε τη δεύτερη γεύση της επιθυμίας των ελληνοκυπρίων: Οι δρόμοι ήταν σημασιοστολισμένοι με ελληνικές σημαίες και συνθήματα υπέρ της Ενωσης.

Ο Κυβερνήτης πήγε στο Κυβερνείο όπου

ορκίστηκε απ' στον αρχιδικαστή Τζάκσον και στην έτοιμη ομιλία του μίλησε για τον καιρό που συνάντησε στη νήσο και έδωσε υποσχέσεις για βελτίωση του οικονομικού επιπέδου του λαού.

Ωστόσο απέφυγε να αναφερθεί στις μελλοντικές πολιτικές ενέργειες του.

Ετσι αφού αναφέρθηκε "στη θερμή ηλιόλουστη και ωραία νήσο, την ωραιότερη ίσως της Μεσογείου" ο Κυβερνήτης πρόσθεσε:

"Θα προσπαθήσω με όλες τις δυνάμεις τις οποίες διαθέτω να σας βοηθήσω στο έργο σας, ώστε η ευημερία και η ηρεμία της νήσου, να αυξάνουν συνεχώς και το επίπεδο της ζωής να βελτιώνεται σταθερά ώστε μεγαλύτερη άνεση ασφάλεια και ευτυχία να υπάρξουν στη ζωή και στα σπίτια του λαού, εάν όλοι όσοι ενδιαφέρονται ειλικρινά για την ευημερία της νήσου εργασθούν με πνεύμα συνεργασίας και αμοιβαίας εμπιστοσύνης και πίστης στο μόνο μας σκοπό, το καλό όλων είμαι βέβαιος ότι πολλά θα γίνουν για τη νήσο και τους κατοίκους της. Είναι η ειλικρινής μου ευχή όπως κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας μου δούμε πρόοδο προς αυτές τις κατευθύνσεις".

Τις μελλοντικές του ενέργειες ανακοίνωσε ο Κυβερνήτης με διάγγελμα του στον Κυπριακό λαό μια εβδομάδα αργότερα και αφού εγκαταστάθηκε για καλά στο νησί (5.3.1947):

"Δεν έχει περάσει ούτε μια εβδομάδα αφ' ότου βρίσκομαι εδώ και όμως κατά τη διάρκεια των ολίγων αυτών ημερών, αντιλήφθηκα ήδη ότι καμμιά αποστολή, με την οποία θα ήταν ποτέ δυνατό να επιφορτισθώ, θα μπορούσε να με φέρει σε ωραιότερο περιβάλλον από την ωραιότατη αυτή νήσο.

Εχω σκοπό, όσο το δυνατόν νωρίτερα, να περιέλθω ολόκληρη την Κύπρο για να συναντήσω το λαό της, να γνωρίσω πλήρως την ατμόσφαιρα της και να κατατοπισθώ για τις διάφορες συνθήκες της ζωής της.

Παρ' όλον ότι δυστυχώς δεν έχω προηγούμενη προσωπική πείρα της νήσου, είχα πρόσφατα το πλεονέκτημα να συζητήσω πλήρως τις υποθέσεις της με

τον προκάτοχό μου Σερ Τσαρλς Γούλλεϊ, και με πρόσωπα στο Λονδίνο των οποίων έργο είναι και ήταν για μακρό, η μελέτη των ζητημάτων που αφορούν τη ζωή σας. Λόγω των μακρών αυτών συζητήσεων, είναι τώρα σε θέση να σας καταστήσω ενήμερους της κατόπιν προσεκτικής μελέτης πολιτικής του υπουργού των Αποικών και της Κυβέρνησης της Αυτού Μεγαλειότητας και να εκφράσω τις ελπίδες μου, έχοντας ως βάση την πολιτική αυτή.

Ονόμασα τη νήσο αυτή ωραίο μέρος. Υπάρχουν πολλά ωραία μέρη στον κόσμο αυτόν, αλλά στα περισσότερα η ομορφιά καταστρέφεται από την κτυπήτη αντίθεση την οποία παρουσιάζει προς τις ταλαιπωρίες που βασανίζουν τη ζωή τόσων πολλών από τους κατοίκους τους.

Σχετικά όμως με αυτό θα σας υπενθυμίσω ότι Εμπορική Αποστολή του Ηνωμένου Βασιλείου, η οποία επισκέφθηκε την Κύπρο πέρσι, έκαμε λόγο για τη μεγάλη διαφορά, που βρήκε ότι υφίστατο (υπέρ της Κύπρου) μεταξύ των εδώ συνθηκών και των συνθηκών που επικρατούσαν στις άλλες χώρες της Μέσης Αναστολής που επισέφθηκα.

Γνωρίζω και εγώ προσωπικά τις χώρες αυτές και για μένα το πλέον θλιβερό χαρακτηριστικό τους είναι η αντίθεση που παρουσιάζουν μεταξύ των λίγων πλουσίων και της πενίας που μαστίζει τους πολλούς. Η αντίθεση αυτή, λόγω του τελευταίου πολέμου, έγινε ακόμη μεγαλύτερη όχι μόνο στις χώρες της Μέσης Ανατολής, αλλά επίσης και στις πλείστες των πολεμοπαθών χωρών της Ευρώπης. Είμαι ευτυχής διότι εδώ στην Κύπρο συνάντησα διαφορετική κατάσταση πραγμάτων, διότι δεν παρατήρησα σημεία που να μαρτυρούν την ύπαρξη υπερβολικού πλούτου παρά το πλευρό καταθληπτικής φτώχειας. Θα ήμουν περήφανος εάν οι πρώτες μου εντυπώσεις είναι ορθές και αν αυτό οφείλεται στο ότι η Βρετανική διοίκηση έσωσε τη Κύπρο από τα χειρότερα των κακών τα οποία ταλαιπωρούν τόσο μεγάλο μέρος του κόσμου.

Εν πάση περιπτώσει η Κυβέρνηση δεν πρέπει ποτέ να μείνει στάσιμη. Το να δώσει στον λαό για τον οποίο έχει πρωταρχικό καθήκον να φροντίζει, επίπεδο

ζωής, το οποίο εξασφαλίζει αξιοπρέπεια και ευπρέπεια, ευδαιμονία και ευημερία, είναι σκοπός, ο οποίος απαιτεί σταθερή και αδιάλειπτη μέριμνα. Είναι ακριβώς αυτός ο σκοπός που ενέπνεε τις προσπάθειες και τα σχέδια της Κυβέρνησης, κατά τα τελευταία χρόνια, τα σχέδια δε αυτά και οι ελπίδες εμορφοποιήθηκαν τώρα στο πρόγραμμα ανάπτυξης για την Κύπρο το ποίο αναγγέλθηκε από την Κυβέρνηση της Αυτού Μεγαλειότητας στη Βουλή των Κοινοτήτων κατά τον παρελθόντα Οκτώβριο. Εχουν γίνει ήδη πολλά στη νήσο για τη βελτίωση της υγείας σας, για να σας παρασχεθούν καλύτερες υδατοπρομήθειες, για να αναπτυχθούν τα δάση, για να βελτιωθούν οι μέθοδοι γεωργίας και για να εξυψωθεί το επίπεδο της ζωής του αγροτικού πληθυσμού με την ενθάρρυνση της γεωργικής συνεργασίας και πίστης.

Εν τούτοις υπολείπονται πολλά ακόμη να γίνουν τόσο για την αποπεράτωση των έργων, τα οποία άρχισαν ήδη όσο και για την περαιτέρω ανάπτυξη της παιδείας, πολεοδομίας, λιμένων, προμήθειας ηλεκτρικού ρεύματος, αεροπορίας και συγκοινωνιών, καθώς και την ανάπτυξη νέων και τη βελτίωση παλαιών βιομηχανιών.

Ελαχε σε μένα ο κλήρος να συνδεθώ με την επιδίωξη της εφαρμογής του τολμηρού αυτού και γενναιόδωρου προγράμματος, το οποίο η Κυβέρνηση θα προωθήσει με δραστηριότητα. Εφόσον τα μέτρα αυτά είναι για το καλόν όλων, καλώ όλους να συνεργασθούν με την Κυβέρνηση στην εφαρμογή τους. Οσον μεγαλύτερος είναι ο βαθμός συνεργασίας μεταξύ όλων σας και μεταξύ σας και της Κυβέρνησης, τόσο γρηγορότερα θα εισρεύσουν τα ωφελήματα. Οπου ενδιαφέρονται όλοι, πρέπει να βοηθήσουν όλοι. Εκείνος που στέκεται παράμερα και δεν βοηθά προξενεί βλάβη στο γείτονα του.

Σχετικά προς τούτο, εφιστώ την προσοχή σας σε μια άλλη δήλωση πολιτικής που έγινε από την Κυβέρνηση της Αυτού Μεγαλειότητας: Ο υπουργός των Αποικιών μιλώντας κατά τις 11 περασμένου

Δεκεμβρίου για το μελλοντικόν καθεστώς της Κύπρου είπεν ότι δεν πρόκειται να υπάρξει μεταβολή στο καθεστώς της νήσου. Η δήλωση αυτή επιβεβαιώνει την πολιτική διαδοχικών βρετανικών Κυβερνήσεων, η οποία είναι ότι η Κύπρος θα παραμείνει υπό βρετανική κυριαρχία ως πολύτιμος και έμπιστος συνεταίρος και θα μετέχει από κοινού στη βρετανική Κοινοπολιτεία.

Δεν υπάρχει αλλαγή στην πολιτική αυτή, η οποία συμβαδίζει με το πρόγραμμα ανάπτυξης για το οποίο μίλησα και με τον σκοπόν της εγκαθίδρυσης φιλελεύθερου και προοδευτικού καθεστώτος τις εσωτερικές υποθέσεις της νήσου και της προαγωγής της ευμερίας της. Επάνω στη βάση αυτή της καθαρής κατανόησης των μελλοντικών προθέσεων της Κυβέρνησης της Αυτής Μεγαλειότητας τόσο για το καθεστώς της νήσου όσο και για την κοινωνική και οικονομική της ανάπτυξη απλώνεται καθαρός ο δρόμος για μια νέα απαρχή στις σχέσεις μεταξύ Βρετανίας και Κύπρου.

Η Βρετανία εκτιμά πολύ τους δεσμούς της με τη νήσο αυτή και οι σκέψεις της γι' αυτήν και για τους κατοίκους της είναι γεμάτες από εκτίμηση και στοργή.

Υπήρξα αυτοπροσώπως μάρτυρας της θερμής υποδοχής την οποίαν επιφύλαξε το Λονδίνο στο απόσπασμα από την Κύπρο το οποίο έλαβε μέρος στην παρέλαση της νίκης, είναι το πνεύμα αυτό του ρεαλισμού, συνδυασμένου με φιλία και πρόθεση που σας απευθύνω το διάγγελμα αυτό για να εξαλείψω οποιεσδήποτε αβεβαιότητες, οι οποίες πιθανόν να υφίστανται ως προς την πολιτική της κυβέρνησης της Αυτού Μεγαλειότητας.

Ας προχωρήσουμε μαζί ευθύς από την αρχή ως φίλοι προς επιδίωξη των σκοπών, τους οποίους έθεσα ενώπιόν σας.

Εύχομαι τα καλύτερα σε όλους στην Κύπρο. Είμαι περήφανος για το σημερινό μου αξίωμα. Ελπίζω, με τη βοήθεια του Θεού, ότι θα φέρω σε πέρας το έργο μου και προσπαθώντας έντιμα πάντοτε να εξυπηρετήσω τα

συμφέροντα σας και να προαγάγω την ευημερία σας".